
INTRODUCCIÓ

El dia 20 de gener de 1893 naixia al cor de la ciutat de València Carles Salvador i Gimeno, un dels personatges decisius de la recuperació i la dignificació cultural i nacional del País Valencià contemporani. Nacionalista infatigable des de la celebració de l'Assemblea Regionalista Valenciana de l'any 1907, mai no defallí, fins a la mort, esdevinguda el 7 de juliol de 1955, en el seu llarg i tenaç treball en favor de la personalitat i la llibertat del seu poble.

La trajectòria cívica i cultural de Carles Salvador ben segur que no pot deixar indiferent ningú: la major part dels seus anys de maduresa creativa transcorregueren sota dues dictadures, les dels generals Primo de Rivera i Francisco Franco; a desgrat dels entrebancs d'aquests sistemes dictatorials, desenvolupà una activitat nacionalista sense defalliments ni abandons. Quan esclatà l'efervescència civico-política i cultural republicana, Carles Salvador semblà multiplicar-se de tants i tan diversos com eren els camps en els quals participava activament; quan arribaren les *anyades quaresmals* –per emprar els seus mots– s'esforçà per aprofitar totes les esclatxes que permetia la repressió governamental a fi de continuar la tasca de recuperació i dignificació de la llengua i la cultura pròpies dels valencians. En efecte, Carles Salvador va ser militant nacionalista tant en els anys propicis com en els anys difícils. El seu era un nacionalisme visceral, volem dir, interioritzat, *naturalitzat*, només acallable amb la mort.

Signatari de les normes ortogràfiques de Castelló de la Plana (1932), ja abans havia defensat amb rotunditat i insistència la unitat lingüística i la solució fabriana com a única viable. Després de l'acord ortogràfic, es dedicà a la difusió social d'aquesta normativa tant des de les pàgines de revistes valencianistes com des de la redacció de tractats gramaticals, que culminaren durant la Postguerra en les *Lliçons de Gramàtica Valenciana* (1951), el text que s'utilitzà per als cursos orals i per correspondència organitzats per la Secció de Literatura i Filologia de Lo Rat Penat, presidida pel mateix Carles Salvador.

Alhora que promovia la difusió i l'estudi de la llengua, Carles Salvador bastia una obra de creació literària que es pot resumir en aquest clar balanç: 20 obres de narrativa breu publicades i 8 d'inèdites; 15 poemaris –alguns d'extensió molt breu– publicats i 10 d'inèdits; 7 obretes teatrals publicades –la meitat d'un parell de pàgines només– i 7 d'inèdites; 5 assaigs publicats i 5 d'inèdits. I encara el seu afany proselitista, de polític de l'idioma –com ell mateix s'autodefinia– l'influí per a conrear dos gèneres típicament valencians: el *milacre* (*La boja de Catí*) i el llibret de falla –18 en total.

Carles Salvador, el gramàtic divulgador de la normativa unitarista fabriana, l'escriptor de la renovació i modernització esteticoliterària. Carles Salvador, un dels artífexs de la consolidació del renaixement lingüístic i literari del País Valencià.

Ara bé, Carles Salvador no lluità en solitari per uns ideals de redreçament nacional i cultural dels valencians. Van ser molts més els qui abans, alhora i després col·laboraren en la mateixa empresa. Tanmateix, de tots els valencianistes de la primera meitat de segle, Carles Salvador és segurament qui ens ha llegat l'aportació més completa, decisiva i paradigmàtica de l'època. Els Departaments de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant, de la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana i de la Universitat de València hem volgut organitzar, doncs, mancomunadament un Simposi en homenatge a Carles Salvador i Gimeno, amb motiu del centenari de la seua naixença, en record i gratitud al seu colossal treball, del qual ens sentim deutors i alhora continuadors.

Així mateix, volem deixar també constància que en aquest Simposi, exemplificat en Carles Salvador, pretenem homenatjar tots els seus companys valencianistes de l'anomenada "generació dels 1930", sense els quals la realitat del País Valencià actual seria, ben cert, una altra: Miquel Duran de València, els germans Martínez Ferrando, Enric Navarro Borràs, Maximilià Thous Llorens, Francesc Almela i Vives, Adolf Pizcueta, Bernat Artola, etc.

El resultat acadèmic d'aquest Simposi, celebrat a les tres Universitats citades els dies 30 de novembre i 1, 2 i 3 de desembre de 1993, són les actes que publiquem en aquest volum. Un conjunt de treballs adreçats a estudiar les diverses facetes de la contribució salvadoriana, així com la situació de la llengua i la literatura catalanes coetànies i del context politicocultural. Un bon grapat de treballs que confiem que constituïran una aportació notable al coneixement i difusió de l'obra del Mestre Carles Salvador.

Malauradament, dos d'aquests col·laboradors no podran veure editada la seua contribució personal: Ricard Blasco i Sofia Salvador. Ambdós, molt íntimament units a l'homenatjat, ens han deixat recentment: Ricard Blasco, mort l'any passat, era un bon amic i deixeble des dels anys republicans; Sofia Salvador, traspassada ara mateix (en gener de 1995), era la filla del nostre escriptor i gramàtic. Des d'aquestes pàgines volem sumar-nos al record emocionat dels dos destacats companys.

En aquest volum incorporem també el parlament de Vicent Ventura sobre el significat històric de Constantí Llombart, llegit en l'acte inaugural del Simposi, en record del centenari de la mort l'any 1893 d'aquest creador de la infraestructura de la Renaixença valenciana, l'autèntic iniciador del moviment renaixencista en què es podien identificar Carles Salvador i els seus companys.

València, gener de 1995.

M. PÉREZ SALDANYA V. SIMBOR ROIG